

Гупайло Арина Русланівна
студентка гр. ДСПУАзм-12, ННПУ, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Кириленко О. П.

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА: СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

Суспільство та держава – це базові елементи системи взаємовідносин. Допоки існує людина – існуватиме суспільство, а від структурованості суспільства залежатиме належне функціонування держави. Концепція єдності та співпраці між державними органами влади та громадянським суспільством в розробці, реалізації та моніторингу державної політики, яка знаходиться в прямих інтересах суспільного блага, є однією з головних характеристик сучасної держави, яка стоїть на службі своїх громадян з метою забезпечення більш ефективної громадської участі в процесі прийняття рішень та удосконалення державної політики у сфері надання соціальних послуг у багато інших галузей, від боротьби з безробіттям до покращення освіти. Очевидно, що сильна держава неможлива без розвиненого громадянського суспільства, яке стає дієвим чинником державотворення за умови конструктивного та соціально відповідального діалогу з державою в межах правового поля [5].

Варто зазначити, що жодна система законів, моральних або інших принципів не буде розвиватись без бажання і волі людей прийняти цю систему. Коли громадяни визнають політичну владу і мають до неї повагу, відповідно, суспільство розвивається динамічно, тим самим, зберігається рівновага, будь якої соціальної системи. Натомість, виникають ситуації, коли народ не довіряє політичним лідерам і не вірить у справедливість законів своєї країни. Внаслідок цього, виникає політичне напруження в системі «влада – народ»: у взаємозв'язку тих, хто наділений владою і тих, хто цій владі підкоряється [2, с. 445].

Революція Гідності відкрила новий етап в історії розвитку громадянського суспільства, продемонструвала вплив громадськості на суспільно-політичні перетворення, стала поштовхом для оновлення та переформатування влади [3, с. 7]. Отож, особливу увагу варто звернути на те, що сьогодні система державного управління в умовах воєнного стану намагається підтримувати зв'язки з суспільством і наскільки це можливо піддаватися трансформаціям відповідно до сучасних інтересів та потреб, адже суспільство і владні структури знаходяться у постійних прямих і зворотних зв'язках. Якщо прямі зв'язки здійснюються – суб'єктом управління, то зворотні зв'язки – у вигляді елементів співпраці, взаємодії, ініціатив та йдуть, в основному, з боку об'єктів управління.

Враховуючи вищенаведене, найважливішою вимогою до системи державного управління є залучення якомога більшого числа осіб, а в перспективі – усіх членів суспільства до управління суспільними справами, оскільки, тільки колективний розум народу, його величезний досвід і творча активність здатні вирішити складний комплекс завдань у сфері управління, забезпечивши, тим самим, оптимальний перебіг суспільних процесів.

Відтак, система державного управління дієва у випадку, якщо вона не є замкнутою, а постійно і ефективно взаємодіє з інститутами громадянського суспільства. Тільки завдяки цьому, суспільство здатне впливати на демократичний процес, систематично доповнюючи його громадянською активністю населення. Зокрема, «зрілість» суспільства визначається розмаїттям соціальних інститутів, їх розвитком, здатністю надійно, стійко та професійно задовольняти різноманітні потреби індивідів. Тобто, чим ширше інституалізована сфера у системі соціальних зв'язків, відповідно, тим більші можливості має суспільство.

Варто виокремити один із дієвих механізмів взаємодії, який посилено функціонує під час воєнного стану – громадянський діалог. Цей механізм є необхідною умовою суспільного розвитку та відіграє важливу роль у демократизації суспільства, формуванні суспільних зв'язків і певного інформаційного режиму. Основною метою діалогу є зміцнення механізмів вже існуючого громадянського партнерства, стабільність, своєчасне виявлення та усунення всього, що може призвести до гострих конфліктів і дезорганізації в житті сучасного суспільства, створення атмосфери відкритості, рівноправності і співробітництва, що сприяє громадському порядку та демократії [1].

Також, взаємодія відбувається у вигляді:

– участі інститутів громадянського суспільства у правозастосовчій діяльності держави, яка забезпечується шляхом передачі повністю повноважень державних органів, частково повноважень державних органів; громадського контролю (створення консультативних комітетів, комісій при державних структурах тощо);

– участі інститутів громадянського суспільства у правоохоронній діяльності держави, яка забезпечується шляхом реалізації права складати протоколи про адміністративні правопорушення;

– участі інститутів громадянського суспільства у діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню охорони громадського порядку, реалізації права вживати спільно з працівниками міліції заходів до припинення адміністративних правопорушень і злочинів;

– участі інститутів громадянського суспільства з органами Державної прикордонної служби України в охороні державного кордону [5].

Варто підкреслити, що проведення консультацій з громадськістю також сприяє налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади і громадськості, підвищенню якості підготовки та прийняття рішень з важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням думки громадськості, створенню умов для участі громадян у розробленні проектів таких рішень [3].

Важливо зазначити, що взаємодія владних структур із громадянським суспільством є необхідним компонентом системи державного управління, адже безпосередня участь громадян у законодавчому процесі, в управлінні державними справами шляхом діалогу/спілкування, в ході якого виробляються достовірні знання, форми організації, відбувається обмін інформацією та укладаються угоди – є свідченням демократичного устрою країни. Саме у формі

громадського діалогу, обговорення та зіставлення підходів, об'єднання зусиль виникають нові форми співпраці громадян, приймаються конкретні проекти та рішення [4, с. 161].

Враховуючи вищенаведене, у теперішніх умовах, взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державної влади України з кожним днем набуває все більш особливого і важливого значення. Для взаємодії органів влади та громадянського суспільства використовуються такі механізми як консультації з громадськістю, участь у громадських радах, робочих групах, громадських експертизах і моніторингах, громадських слуханнях та інформаційних запитах до органів державної влади [3, с. 7]. Зокрема, відбувається інституціональна підтримка та фінансування організацій громадянського суспільства, а саме надання прямої та непрямої фінансової підтримки, співпраця у соціально-економічному розвитку, а саме участь інститутів громадянського суспільства у виконанні державних цільових програм, надання соціальних послуг та соціальне підприємництво, виконання програм міжнародної технічної та гуманітарної допомоги [3].

Список використаних джерел:

1. Алексеев В. М. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. посіб. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 172 с.
2. Джонсон Р., Каст Ф., Розенцвейг Д. Системы и руководство. Изд. 2-е, доп. Нью-Йорк, 1967; пер. с англ. под. ред. Ю. Гаврилова, Ю. Печатникова. М.: Советское радио, 1971. 648 с.
3. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. К.: Ваїте, 2016.
4. Левенець Ю. А. Держава у просторі громадянського суспільства; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. К.: Освітня книга, 2006. 272 с.
5. Семьоркіна О.М. «Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства. *Міністерство юстиції України.* URL: https://minjust.gov.ua/m/str_33679.